

ปัญหาทางกฎหมายการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง

ศึกษาตามข้อ 54 ของระเบียบกระทรวงการคลัง

ว่าด้วยลูกจ้างประจำของ พ.ศ. 2537¹

บารมี ศรีระษา²

ลูกจ้างประจำของส่วนราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ตามส่วนราชการต่าง ๆ นับเป็นบุคลากรอีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญในการสนับสนุนให้การบริหารจัดการภาครัฐเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเกิดผลสำเร็จที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของลูกจ้างประจำ จะต้องมีความรู้ที่ให้ผู้บังคับบัญชาในการกำกับดูแลลูกจ้างประจำให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามเป้าหมายของงาน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ก็จะถูกลงโทษทางวินัย กล่าวคือ หากเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง จะถูกลงโทษ ภาคทัณฑ์ ตัดค่าจ้าง ลดเงินค่าจ้าง ตามข้อ 51 วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 หากเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะถูกลงโทษปลดออก ไล่ออก ตามข้อ 52 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ตามควรแก่กรณีแต่ก่อนที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้งจะมีคำสั่งลงโทษทางวินัยได้นั้น จะต้องมีการสอบสวนทางวินัย โดยเปิดโอกาสให้ลูกจ้างประจำซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษ ในทางกลับกัน ถ้าลูกจ้างประจำรายใดตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รักษาวินัยและปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสมกับการเป็นลูกจ้างประจำ ผู้บังคับบัญชาจะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการเลื่อนขั้นค่าจ้าง เป็นสิ่งจูงใจให้ลูกจ้างประจำเกิดความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น และเมื่อลูกจ้างประจำเกษียณอายุราชการแล้ว ยังได้รับบำเหน็จบำนาญเพื่อเป็นการตอบแทนการปฏิบัติงานให้กับทางราชการ และเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต อีกทั้งยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับลูกจ้างประจำด้วย ทั้งนี้ การที่ลูกจ้างประจำมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง จะไม่ได้รับการพิจารณาให้เลื่อนขั้นเงินเดือนในรอบการประเมินนั้น จนกว่ากระบวนการพิจารณาดำเนินการทางวินัยจะแล้วเสร็จ ตามข้อ 14 วรรคหนึ่ง ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเลื่อนขั้นค่าจ้างลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2544

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ศึกษาตามข้อ 54 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์เทพ วิฑิตอนันต์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คนพร จิตต์จรูญเกียรติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนกวร สุมนะเศรษฐกุล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประการต่อมาเมื่อลูกจ้างประจำเกษียณอายุราชการ หรือลาออกจากราชการ และมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ แต่ปรากฏว่าก่อนออกจากราชการมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง นั้น ในการที่จะรับบำเหน็จบำนาญได้ จะต้องมีการนำหลักทรัพย์ มาค้ำประกันกับหน่วยงานภายในระยะ 3 ปี จนกว่าการพิจารณาทางวินัยจะถึงที่สุด และลูกจ้างประจำรายนั้น มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ค่วนที่สุด ที่ กค 0406.5/ว 122 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552 เรื่อง วิธีปฏิบัติในการขอรับบำเหน็จบำนาญของข้าราชการหรือลูกจ้างประจำซึ่งมีกรณี ต้องหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา โดยกรณีหรือคดีอาญายังไม่ถึงที่สุด โดยที่ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ไม่ได้มีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงว่าจะสิ้นสุดเมื่อใด

ประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงมีผลกระทบและไม่ยุติธรรมกับลูกจ้างประจำ ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบกับการ ดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายของข้าราชการพลเรือนสามัญ จะมีการกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินการทาง วินัยอย่างร้ายแรงไว้ภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ข้าราชการพลเรือนพ้นจากราชการไป ตามมาตรา 100 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมีการ กำหนดอายุความในการดำเนินการทางวินัยกรณีที่เกิดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐมีมติชี้มูลความผิดข้าราชการพลเรือนสามัญ ผู้ใดซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามมาตรา 100/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สำหรับกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินการทางวินัยของลูกจ้างประจำ คือ ระเบียบกระทรวงการคลังว่า ด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ซึ่งตามข้อ 50 ของระเบียบฉบับดังกล่าว การดำเนินการทาง วินัยแก่ลูกจ้างประจำซึ่งมีกรณีอันมีมูลว่ากระทำผิดวินัย ให้สอบสวนเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ ชักช้า ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และในการ สอบสวนนี้ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงนำสืบ แก่ข้อกล่าวหา สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาเพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรม และอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนโดยอนุโลม ซึ่งกฎหมายที่ใช้ในการสอบสวนและดำเนินการทางวินัยของข้าราชการ พลเรือน คือ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. 2556

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 และกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. 2556 ทำให้เห็นได้ว่ายังมีประเด็นบางปัญหาบาง

ประการที่ยังไม่มีความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาการตีความทางกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหากับการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกับลูกจ้างประจำ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอประเด็นปัญหาบางประการ ดังนี้

ประการแรก ปัญหาลูกจ้างประจำมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนออกจากราชการ ไม่มีกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการทางวินัย

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 กำหนดว่า ข้อ 54 ลูกจ้างประจำผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว เว้นแต่ออกจากราชการเพราะตาย ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามข้อ 13 มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาตามข้อ 50 และดำเนินการทางวินัยตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ เว้นแต่กรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยที่จะต้องลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดค่าจ้าง หรือลดขั้นค่าจ้าง ก็ให้คงโทษเสียได้

มีปัญหว่า การที่ลูกจ้างประจำถูกกล่าวหาขณะรับราชการว่ากระทำความผิดวินัยที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ภายหลังลูกจ้างประจำออกจากราชการ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้ง ตามข้อ 13 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 สามารถดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกับลูกจ้างประจำต่อไปได้ โดยไม่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด ทำให้มีผลกระทบต่อลูกจ้างประจำ ซึ่งมีความไม่เสมอภาคเมื่อเทียบกับข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจสืบสวน หรือพิจารณาดำเนินการทางวินัย กับข้าราชการได้ แต่ต้องสั่งลงโทษภายในระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ ตามมาตรา 100 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ประการที่สอง ปัญหาลูกจ้างประจำมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หลังจากออกจากราชการไปแล้ว ไม่มีกำหนดเวลาในการดำเนินการทางวินัย

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ข้อ 54 ที่กล่าวมาข้างต้น

มีปัญหว่า การที่ลูกจ้างประจำถูกกล่าวหาหลังจากออกจากราชการไปแล้ว ว่ากระทำความผิดวินัยที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุแต่งตั้ง ตามข้อ 13 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 สามารถดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงกับลูกจ้างประจำต่อไปได้ โดยไม่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด ทำให้มีผลกระทบต่อลูกจ้างประจำ ซึ่งมี

ความไม่เสมอภาคเมื่อเทียบกับข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจสืบสวนหรือพิจารณาดำเนินการทางวินัย โดยจะต้องดำเนินการสอบสวนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ และจะต้องสั่งลงโทษภายในระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ ตามมาตรา 100 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ประการที่สาม ปัญหาการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงถูกจ้างประจำซึ่งออกจากราชการไปแล้ว ถูกคณะกรรมการ ป.ช.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ชี้มูลความผิด

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ข้อ 54 ที่กล่าวว่า ข้างต้น

มีปัญหว่า ตามข้อ 54 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ไม่มีบัญญัติในกรณีการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงถูกจ้างประจำซึ่งออกจากราชการไปแล้วถูกคณะกรรมการ ป.ช.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ว่าจะต้องดำเนินการสั่งลงโทษทางวินัยลูกจ้างประจำภายในระยะเวลาเท่าใด ทำให้มีผลกระทบต่อลูกจ้างประจำ ซึ่งมีความไม่เสมอภาค และความยุติธรรม เมื่อเทียบกับข้าราชการพลเรือนสามัญ การดำเนินการทางวินัยและการสั่งลงโทษทางวินัยในกรณีดังกล่าว ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 100/1 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ประการที่สี่ ปัญหาลูกจ้างประจำถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง จะไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนค่าจ้าง

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 กำหนดว่า ข้อ 50 การดำเนินการทางวินัยแก่ลูกจ้างประจำซึ่งมีกรณีอันมีมูลว่ากระทำผิดวินัย ให้สอบสวน เพื่อให้ได้ความจริง และยุติธรรมโดยไม่ชักช้า

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร ถ้าเป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน และในการสอบสวนนี้ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา เมื่อดำเนินการแล้วถ้าฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ 51 หรือข้อ 52 แล้วแต่กรณี ถ้ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัย จึงจะยุติเรื่องได้ ...

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเลื่อนขึ้นค่าจ้างลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2544 กำหนดว่า ข้อ 14 วรรคหนึ่ง ในการพิจารณาเลื่อนขึ้นค่าจ้างแต่ละครั้ง ถ้าผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นค่าจ้าง เห็นสมควรให้ลูกจ้างประจำผู้ใดได้เลื่อนขึ้นค่าจ้าง แต่ปรากฏว่าได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลูกจ้างประจำผู้นั้น ว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนมีคำสั่งเลื่อนขึ้นค่าจ้าง ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นค่าจ้าง รอการเลื่อนขึ้นค่าจ้างไว้ก่อน และให้กั้นเงินสำหรับเลื่อนขึ้นค่าจ้างไว้ด้วย เมื่อการสอบสวนและการ พิจารณาแล้วเสร็จ ...

มีปัญหว่า การที่ลูกจ้างประจำถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และมีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง ก่อนมีคำสั่งเลื่อนค่าจ้างทำให้ลูกจ้างประจำรายนั้น ไม่ได้รับ การพิจารณาเลื่อนขึ้นค่าจ้างในรอบการประเมินนั้น โดยให้รอจนผลการสอบสวนและพิจารณาแล้วเสร็จ ซึ่งมีความไม่เสมอภาค และไม่ยุติธรรม เมื่อเทียบกับข้าราชการพลเรือนสามัญ ที่ไม่มีบทบัญญัติของ กฎหมายห้ามมิให้เลื่อนเงินเดือนข้าราชการพลเรือนสามัญ กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง ก่อนมีคำสั่งเลื่อนเงินเดือน ตามข้อ 8 ของกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนเงินเดือน พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

จากการที่ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วย ลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความควรเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาลูกจ้างประจำมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนออกจากราชการ ไม่มี กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการทางวินัย

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 กำหนดว่า ข้อ 54 ลูกจ้างประจำผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่พึงเห็นได้ว่าเป็นความผิดวินัยอย่าง ร้ายแรง และเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือ ตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือโดยผู้บังคับบัญชา ของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดย ประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว เว้นแต่ออก จากราชการเพราะตาย ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามข้อ 13 มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาตามข้อ 50 และดำเนินการทางวินัยตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ เว้นแต่ กรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยที่จะต้องลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดค่าจ้าง หรือลด ขึ้นค่าจ้าง ก็ให้คงโทษเสียได้

ผู้ศึกษาเห็นควรที่จะปรับปรุงแก้ไข ข้อ 54 ใหม่เป็นดังนี้

“ข้อ 54 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ลูกจ้างประจำผู้ใดซึ่งออกจากราชการอันมิใช่เพราะเหตุตาย มีกรณีถูกกล่าวหาเป็นหนังสือก่อนออกจากราชการว่า ขณะรับราชการได้กระทำหรือละเว้นกระทำการใดอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาของผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นหรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญาก่อนออกจากราชการว่าในขณะที่รับราชการได้กระทำความผิดอาญาอันมิใช่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดลหุโทษ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามข้อ 13 มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาตามข้อ 50 และดำเนินการทางวินัยตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ แต่ต้องสั่งลงโทษภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ”

2) ปัญหาลูกจ้างประจำมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงหลังจากออกจากราชการไปแล้ว ไม่มีกำหนดเวลาในการดำเนินการทางวินัย

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ข้อ 54 ที่กล่าวมาข้างต้น

ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติม ข้อ 54 เป็นวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ใหม่เป็นดังนี้

“ข้อ 54 วรรคสอง กำหนดว่า กรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกล่าวหา หรือฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาคดีอาญา หลังจากที่ลูกจ้างประจำผู้ใดออกจากราชการแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามข้อ 13 มีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณา ดำเนินการทางวินัย และสั่งลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ต่อไปได้ เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้ออกจากราชการ โดยต้องเริ่มดำเนินการสอบสวนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการและต้องสั่งลงโทษภายในสามปีนับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ สำหรับกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามข้อ 53 จะต้องสั่งลงโทษภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นออกจากราชการ”

“ข้อ 54 วรรคสาม กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษ หรือองค์กรพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เพราะเหตุกระบวนการดำเนินการทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งบรรจุตามข้อ 13 ดำเนินการทางวินัยดำเนินการทางวินัยให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด หรือมีคำวินิจฉัยถึงที่สุดหรือมีมติ แล้วแต่กรณี”

“ข้อ 54 วรรคสี่ กำหนดว่า การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ถ้าผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ”

“ข้อ 54 วรรคห้า กำหนดว่า ความในข้อนี้มิให้ใช้บังคับแก่ลูกจ้างประจำซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามข้อ 55”

3) ปัญหาการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรงลูกจ้างประจำซึ่งออกจากราชการไปแล้ว ถูกคณะกรรมการ ป.ช.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ชี้มูลความผิด

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 ข้อ 54 ที่กล่าวมาข้างต้น

ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติม ข้อ 54/1 ใหม่เป็นดังนี้

“ข้อ 54/1 กำหนดว่า ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐมีมติชี้มูลความผิดลูกจ้างประจำผู้ใดซึ่งออกจากราชการแล้ว การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษแก่ลูกจ้างประจำผู้นั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แล้วแต่กรณี

การดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง หากปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ให้คงโทษ”

4) ปัญหาลูกจ้างประจำถูกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง จะไม่ได้รับการพิจารณาเลื่อนค่าจ้าง

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2537 กำหนดว่า ข้อ 50 การดำเนินการทางวินัยแก่ลูกจ้างประจำซึ่งมีกรณีอันมีมูลว่ากระทำผิดวินัย ให้สอบสวน เพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรมโดยไม่ชักช้า

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร ถ้าเป็นการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน และในการสอบสวนนี้ต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ โดยจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา เมื่อดำเนินการแล้วถ้าฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยก็ให้ดำเนินการตามข้อ 51 หรือข้อ 52 แล้วแต่กรณี ถ้ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยจึงยุติเรื่องได้...

ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเลื่อนขึ้นค่าจ้างลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2544 กำหนดว่า ข้อ 14 วรรคหนึ่ง ในการพิจารณาเลื่อนขึ้นค่าจ้างแต่ละครั้ง ถ้าผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นค่าจ้างเห็นสมควรให้ลูกจ้างประจำผู้ใดได้เลื่อนขึ้นค่าจ้าง แต่ปรากฏว่าได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนลูกจ้างประจำผู้นั้น ว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนมีคำสั่งเลื่อนขึ้นค่าจ้าง ให้ผู้มีอำนาจสั่งเลื่อนขึ้นค่าจ้างรอการเลื่อนขึ้นค่าจ้างไว้ก่อน และให้กักเงินสำหรับเลื่อนขึ้นค่าจ้างไว้ด้วย เมื่อการสอบสวนและการพิจารณาแล้วเสร็จ ...

ผู้ศึกษาเห็นควร ขกเลิกข้อ 14 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเลื่อนขึ้นค่าจ้างลูกจ้างประจำของส่วนราชการ พ.ศ. 2544

เอกสารอ้างอิง

- อุดร ชื่นกลิ่นรูป. วินัย กระบวนการสอบสวนความผิดทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ของข้าราชการพลเรือนและลูกจ้างของส่วนราชการ. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สำนักงาน ก.พ. คู่มือการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ., 2553.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. คู่มือการดำเนินการทางวินัยของส่วนราชการ สังกัดรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขานุการ ก.ร., 2550.
- สำนักงาน ก.พ.. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์การดำเนินการทางวินัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ.,
- ประวิณ ณ นคร. คู่มือการรักษาวินัยข้าราชการสำหรับผู้บังคับบัญชา. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการ สำนักงาน ก.พ., 2528.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” รายการ ร้อย...เมืองไทย,(ตุลาคม 2566):1-2.
- วิชชกานต์ เสาภายน, “หลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,”รัฐสภาสาร 67, 1 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2562): 102 -104.
- อดิเทพ อุษะพัฒน์. หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online]. https://occ_th.constitutionalcourt.or.th/article_detail.net, 2022 (สิงหาคม, 6).
- จุฑาพิชญ์ สติวิศาลกิจ. การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนที่ออกจากราชการไปแล้วกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูล [Online] <https://mspc.ocsc.go.th>. 2019(สิงหาคม, 11).
- สุลาวัณย์ สุขปลั่ง, “ปัญหาการดำเนินการทางวินัยข้าราชการศาลยุติธรรม.”
- วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- อภิรักษ์ แก้วพวง, “สถานะทางกฎหมายของคำสั่งลงโทษทางวินัยพนักงานและลูกจ้างส่วนราชการ.”
- วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2565.
- กนต์พิชญ์ ก่อเกียรติพัฒน์, “ปัญหาการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการส่วนท้องถิ่น.”
- วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- ว่าที่ร้อยตรี รัฐดนัย นาควัชร, “ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบและความเป็นอิสระขององค์กรสอบสวนทางวินัยข้าราชการพลเรือน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.